

เขียนเพื่อ เรียนรู้

ปฏิกิริยาบทความภาษาและวรรณกรรมเพื่อการศึกษาศึกษา

สิระ สมนาม

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เขียน (นำ) เพื่อเรียนรู้

ผมเคยมีข้อคำถามกับตัวเองว่าคนเราต้องการความรู้ต่าง ๆ มาจากไหน เรียนจากครู อ่านเอง หรือทำตัวเป็นศูนย์กลางเพื่อรอซึมซับและตกผลึกความรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป และผมยังสงสัยว่าความรู้ที่ได้มาเหล่านั้นนอกจากการเรียนจากครูของเราแล้ว อย่างเป็นทางการเป็นความรู้ที่น่าเชื่อถือ

จวบจนวันที่ผมมีประสบการณ์สอนมากขึ้น ผมก็พอจะมีคำตอบที่ค่อนข้างชัดเจนว่า องค์ความรู้ที่มีอยู่รอบตัวนั้น การแลกเปลี่ยนกับผู้รู้และผู้ไม่รู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน และการวิวาทะทางความคิดกับผู้คนรอบกาย จะเป็นวิธีการที่เข้าท่าที่สุดในกรกลั่นกรองความรู้เหล่านั้น บางเรื่องที่เราคิดว่าเรารู้แต่แท้จริงแล้วเรากลับไม่รู้อะไรเลย การได้พูดคุย แลกเปลี่ยนทรรศนะทางวิชาการและวิชาชีวิตทั่วไป จึงเป็นหนทางที่ช่วยให้พบความรู้เหล่านั้น

งานเขียนของผมส่วนใหญ่ได้วิถุติบแรงบันดาลใจมาจากนักศึกษา นวัตกรรมความคิดที่พยายามตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบในบางเรื่อง ส่วนหนึ่งส่งผ่านมาจากความสนใจและความพร่องทางความรู้ของนักศึกษา แรงจูงใจในการสรรค์สร้างงานวิชาการและงานเขียนจึงล้วนแล้วแต่มักนักศึกษาเป็นต้นเรื่อง เพื่อให้พวกเขาได้เรียนรู้และเติมเต็มเรื่องที่สนใจ สำหรับความคิดของนักศึกษาแล้วบางเรื่องน่าทึ่ง บางเรื่องเป็นตะกอนความคิดเดิมแต่แปลกใหม่ด้วยมุมมองที่แตกต่าง ในฐานะครู ผมสนุกกับความคิดและจินตนาการ อันบรรเจิดเหล่านั้นไม่รู้จบ ปกิณกะบทความทางภาษาและวรรณกรรมเพื่อการศึกษาชุดนี้ เป็นงานเขียนที่กลั่นจากการเรียนรู้ต่างกรรมต่างวาระ จากตู้หนังสือเก่า จากที่ทำงานเก่า ม.ฟาร์อีสเทอร์น จากห้องสอน มช. สู่ห้องเรียนปริญญาเอกศิลปากร และโอบยิบสูโลกกว้างทางการศึกษาอย่างออสเตรสเลียและจีน แล้ววกกลับมายังความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้บนยอดดอยทางภาคเหนือของไทย

...ยิ่งเขียนก็ยิ่งเรียนรู้ การเขียนครั้งนี้จึงเป็นการเปิดและเชื่อมต่อโลกการเรียนรู้ภาษาและวรรณกรรมให้กับนักศึกษาต้นเรื่องของผมรวมถึงผู้อ่านที่สนใจอย่างไม่มีวันจบสิ้น

ขอบคุณพ่อแม่ ครูคนแรกที่สอนผมจับดินสอเขียน ก.ไก่

ขอบคุณครูบาอาจารย์ในห้องเรียนทุกระดับชั้นที่ร่าเริงยินดีให้ผมเขียนได้ เพื่อจะนำไปสู่การเขียนเป็น

ขอบคุณอย่างล้นใจสำหรับพื้นที่เวลาในการเขียนขีดและพลังใจอันฮึกเหิมจากครอบครัวที่ผมรัก

ขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ศึกษาศาสตร์ มช. ในนาม “ไทยกัมปนาท” ต้นเรื่องความคิดของผมที่ช่วยเร่งเร้างานเขียนครั้งนี้ให้เป็นรูปธรรมจับต้องได้

เขียนเพื่อเรียนรู้...

จึงขอมอบความรู้และพื้นที่จิ๊กซอว์แห่งความไม่รู้ให้กับนักศึกษาต้นเรื่องของผมเพื่อให้พวกเขาเติมเต็มเติบโตและงดงามบนถนนสายวิชาชีพครูภาษาไทย

สิระ สมนาม
ศึกษาศาสตร์ มช.
เมษายน 2560

สารบัญ

	หน้า
คำนิยม	I
เขียน (นำ) เพื่อเรียนรู้	II
สารบัญ	III
หลักภาษาไทยและการใช้	1
✍ มุมมองภาษาศาสตร์กับนโยบายภาษาของชาติ : จุดแข็งและ ข้อบกพร่องที่ต้องเติมเต็ม	3
✍ ลักษณะภาษาไทย : คัมภีร์ที่ครูภาษาไทยต้องกอดยัด	5
✍ ความหลากหลายด้านรูปและเสียงของอักษรไทย : ปัจจัยความยาก ในการอ่านเขียนบนความงามของภาษา	9
✍ ถวายงานผ่านภาษา : สุนทรพจนาศรีมหาครูภาษาไทย	11
✍ คำพ้อง : กลวิธีการเล่นคำเพื่อสื่อความในบทประพันธ์	15
✍ น้อมถวายกตัญญูแต่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงฯ ในดวงใจ	19
✍ ศัพท์านุกรม : คลังคำศัพท์เฉพาะด้าน เพื่อป้องกันการสูญเสีย ภูมิปัญญาทางด้านภาษา	23
✍ สโลแกนโฆษณา : ภาษาดีมีชัยไปกว่าครึ่ง	27
✍ ความเป็นแม่ : ภาษาเพลงที่ตอกย้ำอารมณ์คิดถึงผู้หญิง ซึ่งโลก ขนานนามว่า “แม่”	33
วรรณคดีวรรณกรรม	35
✍ กามสุขไนไตรภูมิ : สารเร่งเร้าให้คนทำความดี	37
✍ กามนิด : สุขแท้และสุขเทียมในวรรณคดีพุทธศาสนา สู่แนวคิด การเรียนรู้วรรณคดีเพื่อคุณค่าความสุขที่แท้จริงของชีวิต	41
✍ อนิรุทธคำฉันท์ : มุมมองเชิงวิพากษ์ เทพอุ้มสมกับสังคมจารีต แนวการสอนวรรณคดีด้วยทฤษฎีการตอบสนอง	47
✍ ผังแสวงหาและสี่เหลี่ยมสัญลักษณ์การแสวงหาความจริงและ คุณค่าความเป็นมนุษย์ผ่านวรรณกรรม	53
✍ ทฤษฎีโครงสร้าง : การออกแบบแนวการสอนวิเคราะห์วิจารณ์ วรรณคดีวรรณกรรม	59
✍ อ่าน “ได้” อ่าน “เป็น” การออกแบบแนวการสอนวิเคราะห์วิจารณ์ วรรณคดีวรรณกรรม	63

	หน้า
นโยบายภาษาและหลักสูตร กับการจัดการศึกษา	67
<i>✍</i> นโยบายภาษาชาติเพื่อความเป็นหนึ่งเดียวของคนในชาติ	69
<i>✍</i> Equal education : มุมมอง 5 คำศัพท์เปลี่ยนวิถีคิด สู่ นโยบายการศึกษาเพื่อความเท่าเทียม	73
<i>✍</i> The Friends' School โรงเรียนเอกชนเพื่อเอกลักษณ์แห่งพลเมือง ออสเตรเลีย	75
<i>✍</i> จากเจ้าพ่อการตลาด สู่วิถีเรียนหลักสูตรและการสอน	79
<i>✍</i> ออกแบบหลักสูตร : ออกแบบชีวิต มุมมองสะท้อนคิดจากห้องเรียน ป.เอก	83
<i>✍</i> องค์ความรู้ด้านหลักสูตรและการสอนออสเตรเลีย : การสะท้อนคิดจากการศึกษาดูงาน	85
<i>✍</i> หลักสูตรการออกแบบกิจกรรมหลักภาษาและวรรณคดีไทยเชิงระบบ เพื่อความสุขในการจัดการเรียนรู้ : แบบจำลองหลักสูตรเพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาครูภาษาไทย	89
การสอนและวิจัยภาษา	93
<i>✍</i> จากชั่วโมงสอน ข้อผิดพลาดการใช้คำและประโยคในภาษาไทย	95
<i>✍</i> หลุมดำในห้องเรียนร่วมสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ : การฉุดรั้งหรือเติมเต็มศักยภาพ	101
<i>✍</i> ภาพสะท้อนการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ : หลังฉากมืดที่ครูการศึกษาพิเศษและครูไทยบางกลุ่มต้องรับศึกหนัก	105
<i>✍</i> ถอดบทเรียนนอมก้อย : การบูรณาการการเรียนรู้ภาษาไทยสู่ห้องเรียนที่ไร้ข้อจำกัด	109
<i>✍</i> สอนภาษาไทยในต่างแดนไม่ยากอย่างที่คิด	115
<i>✍</i> ภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง : สอนอย่างไรให้ใช้สื่อสารได้จริง	123
<i>✍</i> การแก้เสียงตัวสะกดภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวไทยภูเขา : ความเข้าใจและเรื่องท้าทายสำหรับครูสอนภาษาไทยบนพื้นที่สูง	127
<i>✍</i> เมื่อนักวิจัยภาษาต้องลงสนามเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ	131
<i>✍</i> การวิจัยแบบผสมผสานวิธี : ทางเลือกใหม่ของนักวิจัยภาษา	133

	หน้า
 จิตวิทยาการสื่อสารของเด็กสามขวบปีแรกบ่งชี้ทักษะการสื่อสาร ทั้งชีวิต	137
 จิตวิทยาการสื่อสารสำหรับครูเพื่อก้าวสู่ตำนาน “ครูดีในดวงใจ”	141
 ขับลื้อ : วันนี้ วันวาน กับการเดินทางเพื่อวันพรุ่ง	145
 สลุง เครื่องเงินววลาย : ภาพสะท้อนวิถีชีวิตล้านนา	149
 การนำด้วยจิตวิญญาณ : การเดินทางที่ไม่ธรรมดาของสปิริตหนังสือที่ ครูและผู้บริหารการศึกษาควรอ่าน	153
 สู่อันนตกาล ชีวิตฉั่น และสติเฟินฮอว์กิ้ง : หนังสือชีวประวัติ ชีวิตจริงยิ่งกว่าละคร	155

“ ปกึทกะบทควมเชงวษการว่าด้วยเรื่องหลักกาษาไทย
วรรณคดีวรรณกรรมไทย นโยบายกาษาและหลักสูตร
อันเกยวเนื่องกับการจัดการศึกษา ตลอดจนกึ
การสอนและการวิจัยทางกาษา เพือช่วยตอบคำถาม
บนพื้นที่แห่งควมไม่รู้ และเติมเต็มการเรียนรู้สำหรับ
ผู้ที่สนใจศาสตร์ด้านกาษาและการสอน อันจะเป็
พลังขับเคลื่อนศาสตร์ด้านวิชาชีพครูให้สมภูมิปณิธาน
การสร้างพลเมืองโลกที่มีควมสุข ”

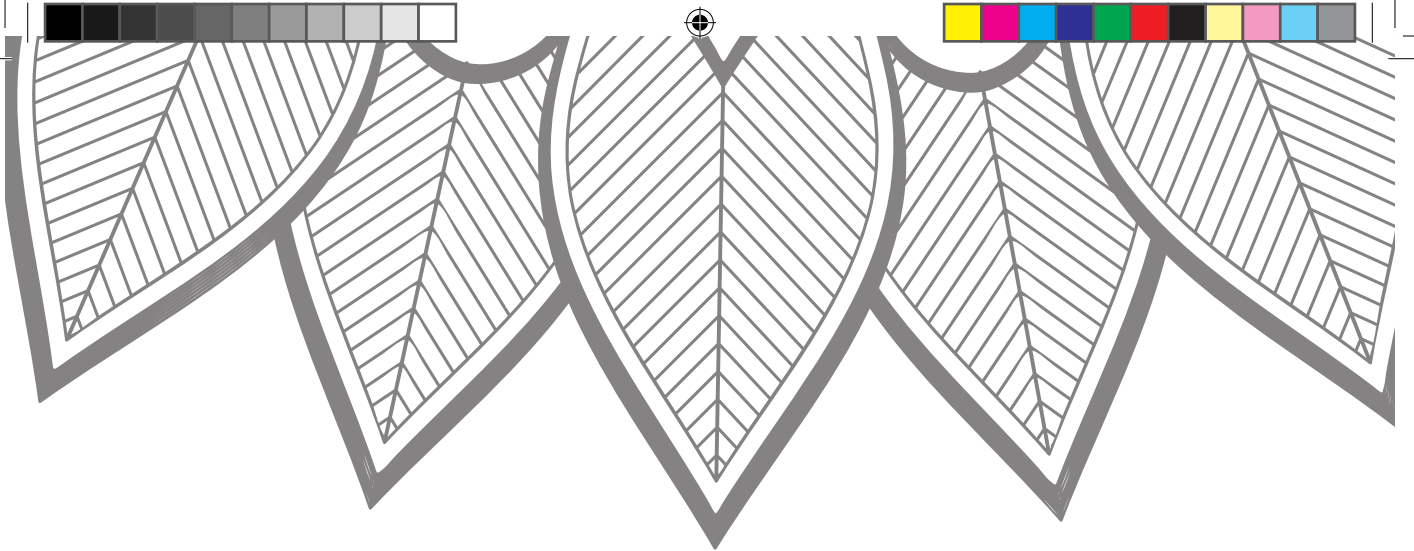
CHIANG MAI
UNIVERSITY PRESS

ISBN 978-616-398-176-9

9 786163 981769

ราคา 380 บาท

❖ หลัภาษาไทยและการใช้ ❖

ตัวอย่าง

มุมมองภาษาศาสตร์กับนโยบายภาษาของชาติ : จุดแข็งและข้อบกพร่องที่ต้องเติมเต็ม

ในฐานะครูสอนภาษา ผมเคยตั้งคำถามว่า

พลังของภาษาศาสตร์จะมีบทบาทอย่างไรต่อนโยบายภาษาของไทย?

เมื่อลองย้อนดูกระบวนการปฏิรูปทางการศึกษาก็พบว่า ที่ผ่านมานักภาษาศาสตร์ได้เข้ามามีบทบาทในการศึกษาภาษาและร่วมผลักดันนโยบายภาษาของชาติ โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาภาษาของชนกลุ่มน้อย การศึกษาภาษาในบริบทระบบโรงเรียน การฝึกอบรมล่ามภาษาตลอดจนถึงระบบการเลือกภาษาราชการ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากระบวนการข้างต้นนี้ เป็นกระบวนการศึกษาภาษาแบบแยกย่อยไปจนถึงการผลักดันให้เกิดการเลือกใช้ภาษาที่คนหมู่มากใช้ ซึ่งในที่นี้ก็หมายถึงภาษาไทย โดยกระบวนการเลือกภาษาไทยกลางเป็นภาษาติดต่อราชการนั้น ก็ต้องมีระบบการวางแผน เริ่มตั้งแต่การมีระบบภาษาเขียน มีการเรียนการสอนภาษา และมีระบบของการส่งเสริมภาษาด้วยการจัดทำหนังสือเรียน

จุดแข็งของการใช้มุมมองด้านภาษาศาสตร์ในการศึกษาภาษาก็คือ การเข้าใจในธรรมชาติเฉพาะแบบของภาษาแต่ละรูปแบบ จนนักภาษาศาสตร์สามารถผลักดันภาษาเฉพาะแบบที่คนหมู่มากใช้ร่วมกันไปสู่การเป็นภาษาในการติดต่อราชการในที่สุด ส่วนข้อบกพร่องของการใช้มุมมองด้านภาษาศาสตร์ในการศึกษาภาษาก็คือ การที่ภาษาราชการครอบงำความเป็นตัวตนแบบไร้อัตลักษณ์ของภาษาเฉพาะถิ่น โดยเฉพาะภาษาของชนกลุ่มน้อย ซึ่งภาครัฐจะต้องเปิดนโยบายการส่งเสริมความเป็นตัวตนด้านภาษาถิ่น เพื่อให้พวกเขาเข้าใจรากเหง้าวัฒนธรรมและวิถีชีวิตเฉพาะตนซึ่งมาจากการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอด

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้มุมมองด้านหน้าที่ของภาษาเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาแต่ละรูปแบบนั้นพบว่า การใช้ภาษาเฉพาะแบบ ก่อให้เกิดหน้าที่ที่แตกต่างกันไปของภาษาไทย ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การใช้ภาษาในแต่ละรูปแบบนี้มีเอกลักษณ์และคงหน้าที่ในการใช้งานที่แตกต่างกันไป ได้แก่ ภาษาติดต่อราชการ ภาษาในพื้นที่หนึ่ง ๆ ภาษาข้ามประเทศ ภาษาสากล ภาษาเมืองหลวง ภาษาเฉพาะกลุ่ม ภาษาที่ใช้ในโรงเรียน วิชาภาษาที่จัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ภาษาสุนทรีย์ ภาษาศาสนา และภาษาสื่อมวลชน

จุดแข็งของการใช้มุมมองด้านหน้าที่ของภาษาเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาแต่ละรูปแบบนั้นคือ ช่วยให้คงความเป็นอัตลักษณ์ตัวตนของภาษาและความรู้สึกนึกคิดของเจ้าของภาษาในแต่ละรูปแบบ ซึ่งส่งเสริมให้

เกิดการสื่อสารระหว่างผู้ใช้ภาษาในแต่ละรูปแบบนั้นได้เข้าใจลึกซึ้งและเกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ข้อบกพร่องอันเกิดจากการใช้มุมมองด้านหน้าที่ของภาษานั้น อาจเกิดจากกระบวนการครอบงำของนโยบายรัฐและบรรดาเหล่านักวิพากษ์สังคมที่มักจะวิพากษ์วิจารณ์ความเป็นอัตลักษณ์หรือตัวตนของภาษาเฉพาะแบบเหล่านั้น ทำให้เจ้าของภาษารู้สึกด้อยค่าและสูญเสียความเป็นตัวตนในที่สุด

หากมองในด้านการจัดกระบวนการของการวางแผนด้านภาษานั้น ระบบของกระบวนการวางแผนด้านภาษาจะช่วยให้ผู้ใช้ภาษาหรือผู้มีส่วนกำหนดนโยบายภาษาของชาติสามารถมองเห็นธรรมชาติของภาษาแต่ละรูปแบบและช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการใช้ภาษาในแต่ละรูปแบบตามหน้าที่การใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการวางแผนด้านนโยบายภาษาประกอบด้วย การเลือกหรือการกำหนดภาษาในแต่ละรูปแบบ เช่น เลือกภาษาไทยกรุงเทพฯ เป็นภาษาราชการ การสร้างระบบ เช่น การสร้างระบบตัวเขียนหรือการสร้างระบบไวยากรณ์ทางภาษานั้น ๆ เป็นต้น การนำภาษาในแต่ละรูปแบบไปใช้ โดยอาจอยู่ในรูปแบบการผลิตหนังสือที่ตีพิมพ์เป็นภาษานั้น ๆ การส่งเสริมการใช้ภาษา หรือการประกวดให้รางวัลด้านการใช้ภาษา เป็นต้น การปรับปรุงภาษาในรูปแบบของการปรับแต่งให้น่าสนใจ เช่น การสร้างภาษาโฆษณา การเขียนคำขวัญ หรือเขียนบทกวี เป็นต้น

จุดแข็งของระบบการวางแผนด้านภาษานี้ คือ ช่วยให้ครูผู้สอน ผู้บริหารการศึกษา ตลอดจนผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายภาษาของชาติ มีความเข้าใจและทราบบทบาทของตนที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบการวางแผนด้านภาษา เช่น ครูช่วยสะท้อนความเป็นจริงในการจัดการเรียนการสอนภาษาให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ กลับประมวลนำเสนอต่อภาครัฐเพื่อร่วมกันพิจารณาโยบายภาษาของชาติ แต่ก็อาจมีข้อบกพร่องอยู่ที่กระบวนการวางแผน หากไม่ศึกษาหลักการและแนวคิดให้ถ่องแท้ นโยบายภาษาของชาติที่ได้ออกมาอาจอยู่ในลักษณะของการครอบงำทางความคิด ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ร้ายแรงมากต่อวิถีวัฒนธรรมไทย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ในมุมมองภาษาศาสตร์นั้น ครูผู้สอนภาษา ในฐานะผู้ถ่ายทอดและฝึกฝนการใช้ภาษาไทยให้กับผู้เรียนในระบบการศึกษานั้น จะต้องเข้าใจหน้าที่และบริบทของภาษาแต่ละรูปแบบอย่างถ่องแท้ เพื่อให้ช่วยสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้จ้นนโยบายภาษาของชาติ ก็ควรให้ความสนใจกับการศึกษาวิเคราะห์ทิศทางและรูปแบบการใช้ภาษาของคนในชาติ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการใช้ภาษาราชการในการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมการใช้ภาษาเฉพาะแบบ โดยเฉพาะภาษาถิ่นและภาษาตามหน้าที่การใช้งานแบบต่าง ๆ **ให้คงอัตลักษณ์และความงดงามในฐานะความหลากหลายของภาษา อันเป็นรากวัฒนธรรมที่เหล่าบรรพชนได้มอบไว้ให้รุ่นสืบรุ่น**

ลักษณะภาษาไทย : คัมภีร์ที่ครูภาษาไทยต้องกอดยึด

คัมภีร์คือคู่มือในการปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่ง ในคัมภีร์จะประกอบไปด้วยองค์ความรู้และกลยุทธ์ที่จะนำองค์ความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ การจะเป็นครูภาษาไทยก็จำเป็นต้องยึดคัมภีร์หลักภาษาไทยให้แน่นมัน ประกอบเข้ากับเทคนิคการถ่ายทอดองค์ความรู้นั้นไปสู่ผู้เรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม องค์ความรู้พื้นฐานในคัมภีร์ภาษาไทยที่ครูภาษาไทยจะต้องกอดยึดและศึกษาให้เข้าใจก็คือ ความรู้ด้านลักษณะภาษาไทย ซึ่งจะเป็นฐานความรู้ต่อยอดไปสู่เรื่องระบบไวยากรณ์ไทยต่อไป

ในเบื้องต้นครูภาษาไทยจะต้องรู้ความเป็นมาของภาษาไทยว่า นักภาษาศาสตร์ได้จัดให้ภาษาไทยอยู่ในตระกูลภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งตั้งถิ่นฐานในหลายประเทศ ได้แก่ จีน อินเดีย เนปาล ภูฏาน ทิเบต พม่า ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย บรูไน อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ รวมถึงเกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิกและทะเลอันดามัน โดยภาษาไทยอยู่ในภาษาตระกูลภาษาไท-กะได (Tai-Kadai) ซึ่งเป็นตระกูลย่อยของตระกูลภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งนี้ภาษาไท (Tai) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีหลากหลายภาษา เช่น ไทย ลาว ไทขาว ไทดำ ไทแดง ไทลื้อ ไทซิ่น ไทยวน ผู้ไท ไทคำตี้ พวน เป็นต้น โดยนักภาษาศาสตร์สันนิษฐานว่า ภาษาในตระกูลนี้มีถิ่นกำเนิดจากทางตอนใต้ของประเทศจีน และภาษาไทยน่าจะมีความเชื่อมโยงกับตระกูลภาษาออสโตร-เอเชียติก ตระกูลภาษาออสโตรนีเซียน และตระกูลภาษาจีน-ทิเบต

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเสน่ห์ มีลักษณะเฉพาะที่ถือเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของไทย โดยเฉพาะเอกลักษณ์ด้านเสียงวรรณยุกต์ที่ส่งเสริมให้ภาษาไทยมีเสน่ห์ในการใช้เสียงที่สัมพันธ์กับคำศัพท์และความหมายซึ่งสะท้อนออกมาในลักษณะความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนในการแต่งคำประพันธ์ไทยประเภทต่าง ๆ ส่วนในด้านภาษาศาสตร์นั้น ภาษาไทยมีลักษณะเป็นภาษาคำโดด (isolating language) โดยคำไทยเดิมส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดียว (monosyllabic word) สามารถนำไปใช้ได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปคำตามกาล เพศ พจน์ บุรุษ เหมือนบางภาษา ความหมายของคำในภาษาคำโดดขึ้นอยู่กับ การเรียงคำเข้าประโยค เพื่อบ่งบอกหน้าที่ของคำ หมายความว่า ในการพูดการใช้ภาษาไทยจะมี คำ เป็นหน่วยภาษาที่แทนความหมาย เมื่อเราต้องการจะสื่อความตามเจตนาการสื่อสารใด เราก็เพียงแค่นำคำศัพท์เหล่านั้นมาเรียงต่อกันให้ถูกต้องตามหลักของไวยากรณ์ภาษาไทย หากมีเงื่อนไขเวลาหรือต้องการเปลี่ยนแปลงความมุ่งหมายในการสื่อสารใด ๆ ก็ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะของคำแต่ประการใด ทั้งนี้จะมีตำแหน่งและความหมายของคำมาเป็นตัวกำหนดหน้าที่บทบาทของคำ ๆ นั้น เช่น บทบาทการเป็น

ผู้กระทำ เป็นผู้รับการกระทำ หรือเป็นกิริยาอาการที่แสดงการกระทำนั้น ๆ เป็นต้น หน้าที่ของคำในประโยค ที่เราใช้สื่อสารจะถูกกำหนดให้เป็นไปตามตำแหน่งและความหมาย เช่น เป็นประธาน เป็นกริยา เป็นกรรม เป็นส่วนขยาย หรือเป็นส่วนเสริมอื่น ๆ เหล่านี้เป็นกฎเกณฑ์ของไวยากรณ์ภาษาไทย ต่อเมื่อเราจะสื่อสาร ภาษาออกเป็นเสียงพูด ภาษาไทยของเราก็จะมีระบบไวยากรณ์เข้ามาเป็นตัวกำหนด คือเรื่องเสียงในภาษานั้นคือเรามีเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์เป็นหน่วยภาษา ซึ่งจะประกอบกันตามกฎของระบบเสียงภาษาไทยเป็นคำและกลุ่มคำ มีการประสมเสียง การกร่อนเสียง และการลงเสียงหนักเบาของพยางค์ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งทำให้ความหมายของคำแตกต่างกัน และจากการที่ภาษาไทยมีเสียงวรรณยุกต์นี้ ทำให้ออกเสียงภาษาต่างประเทศได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษานั้น ๆ และยังสามารถใช้เลียนเสียงธรรมชาติเพื่อให้เกิดภาพพจน์ความรู้สึกที่ชัดเจนงดงาม ลักษณะเฉพาะอีกประการคือภาษาไทยเป็นภาษาที่มีลักษณนาม ซึ่งใช้ตามหลังคำนามหรือคำบอกจำนวนนับ เพื่อบอกลักษณะและสื่อสารภาพของคำนามนั้น ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การจะเป็นครูภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูภาษาไทยต้องสามารถวิเคราะห์ได้ว่าลักษณะเฉพาะของภาษาไทยนี้ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะผู้เรียนระดับประถมศึกษา โดยลักษณะของภาษาไทยข้างต้นนี้อาจนำไปสู่ปัญหาการใช้ภาษาไทยของผู้เรียน ดังนี้คือ

การที่ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด คำศัพท์ในภาษาไทยจึงมีหลายความหมายและหลายหน้าที่ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนในการใช้คำเพื่อสื่อสาร และคำภาษาไทยมีเสียงใกล้เคียงกัน เช่น สาว-เสา, ร้าง-ล้าง, กว่า-ฝ่า เป็นต้น คำที่มีเสียงใกล้เคียงกันนี้ มักมีปัญหาในการฟังพูด ถ้าผู้พูด ไม่ชัดเจน หรือผู้ฟัง ฟังผิด นอกจากนี้คำภาษาไทยยังมีคำพ้อง ทั้งพ้องรูป พ้องเสียง และพ้องความหมาย (คำไวพจน์) เมื่อผู้ใช้ไม่คำนึงถึงบริบทการสื่อสาร ก็อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดและเกิดปัญหาขึ้นได้ เช่น คำว่า เล้า-เหล่า, เพลา (เวลา)-เพลลา (อุปกรณ์รถยนต์) เป็นต้น อีกทั้งการที่คำภาษาไทยมีความหมายโดยนัย ผู้ใช้จึงต้องระมัดระวังการตีความที่ผิดพลาด ดังคำว่า “บ้านนอก” ความหมายโดยตรงหมายถึงหมู่บ้านแถบชนบท ห่างจากตัวเมืองใหญ่ ความหมายโดยนัยหมายถึงการดูถูกว่าล้าหลัง ไม่เจริญ เป็นต้น

ภาษาไทยเป็นภาษาที่เขียนคำติดกัน จึงต้องใช้การเว้นวรรคตอนเข้าช่วยเพื่อให้อ่านง่าย ทำความเข้าใจประเด็นข้อความได้ชัดเจน แต่ถ้าผู้เขียนหรือผู้พูดหยุดหรือเว้นวรรคตอนผิด จะทำให้การอ่านหรือการฟังเข้าใจความหมายที่ผิดเพี้ยนตามไปด้วย นอกจากนี้คำภาษาไทยยังมีรูปสระวางไว้หลายตำแหน่ง ถ้าผู้ใช้ไม่รอบคอบอาจวางสระผิดที่ ทำให้ความหมายผิด หรือสื่อสารไม่ได้

นอกจากนี้ จากการที่คำภาษาไทยเป็นคำสุภาพ จึงมีลักษณะเฉพาะที่มีระดับการใช้ภาษาลดหลั่นกันตามฐานะและสภาพของบุคคล การใช้ภาษาผิดระดับอาจเป็นการไม่ให้เกียรติผู้ที่ถูกกล่าวถึง และอาจเกิดปัญหาความคับข้องใจในการสื่อสาร อีกทั้งการที่คำภาษาไทยมีภาษาไทยถิ่น เช่น ภาษาไทยถิ่นลาวพวน ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาอีสาน จึงทำให้เกิดปัญหาในการติดต่อสื่อสารทางการพูดและการฟังขึ้น หากผู้พูดและผู้ฟังใช้ภาษาถิ่นของตนในการสื่อสารกัน

จากองค์ความรู้ด้านลักษณะภาษาไทยข้างต้น สรุปได้ว่าลักษณะเฉพาะของภาษาไทยไม่ว่าจะเป็นด้านเสียง ความหมาย และด้านระบบไวยากรณ์ ล้วนแต่ส่งผลต่อทักษะการใช้ภาษา

ลักษณะภาษาไทย : คัมภีร์ที่ครูภาษาไทยต้องกอดยึด

ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะทักษะการอ่านและทักษะการเขียนสะกดคำซึ่งเป็นทักษะที่ซับซ้อนด้วยระบบไวยากรณ์ไทยและความสัมพันธ์กับความหมายที่ต้องการสื่อ ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจในลักษณะภาษาไทยดังกล่าว ประกอบกับการฝึกฝนทักษะการอ่านการเขียนสำหรับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ผู้เรียนระดับประถมศึกษาจึงจะสามารถอ่านและเขียนคำไทยได้คล่อง ซึ่งจะส่งผลไปยังประสิทธิภาพการฟังและการพูดสื่อสารอีกด้วย และถือว่า **ครูภาษาไทยไม่ได้กอดยึดคัมภีร์ภาษาไทยไว้เสียเปล่า หากแต่ได้จัดเอาความรู้และกลยุทธ์การใช้ภาษาไปถ่ายทอดกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ**

ตัวอย่าง

ความหลากหลายด้านรูปและเสียงของอักษรไทย : ปัจจัยความยากในการอ่านเขียนบนความงามของภาษา

ภาษาไทยเป็นมรดกภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ มีครบทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เป็นภาษาที่มีรูปประโยคที่สละสลวยมีสัมผัสคล้องจองน่าอ่านน่าฟัง แต่ทว่าความหลากหลายของรูปอักษร และเสียงที่เปล่งออกมานั้น ล้วนแต่เป็นเหตุปัจจัยให้เด็กไทยอ่านและเขียนภาษาไทยได้ยาก ดังนั้นครูภาษาไทย จึงต้องเป็นผู้ที่มีฐานความรู้ในเรื่องรูปและเสียงของอักษรไทยเป็นอย่างดี

อักษรไทยประกอบด้วย ชุดพยัญชนะ 44 รูป 21 เสียง ชุดสระ 21 รูป 21 เสียง และชุดวรรณยุกต์ 4 รูป 5 เสียง โดยชุดตัวอักษรไทยดังกล่าวนี้มีลักษณะที่ส่งผลต่อความยากในการอ่านและเขียนสะกกดคำ ภาษาไทยของผู้เรียนโดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เนื่องจากตัวอักษรไทยโดยเฉพาะพยัญชนะ และสระนั้นมีลักษณะพิเศษและกฎเกณฑ์ทางภาษาที่ผู้เรียนต้องจดจำและหมั่นฝึกฝนจึงจะสามารถอ่านและเขียนสะกกดคำได้ถูกต้องและคล่องแคล่ว

ลักษณะตัวพยัญชนะไทยมี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นพยัญชนะที่มีหัวตัวอักษร แบ่งเป็นหัวอยู่ส่วนบน แต่หันหัวออก ได้แก่ ข ช ฃ ฅ พ พ ฒ ฆ พ ห อยู่ด้านบนแต่หันเข้าได้แก่ ย ฝ ฝ หัวอยู่ด้านล่างหันออก ได้แก่ ภ ฎ ฎ ฏ ฐ ฐ หัวอยู่ด้านล่างหันเข้า ได้แก่ ถ ฒ ฒ ฒ ฒ ฒ หัวอยู่ส่วนกลางหันหัวออก ได้แก่ จ ฐ ฒ ฒ ฒ และหัวอยู่ตรงกลางหันหัวเข้า ได้แก่ ค ฅ ค อ ฮ ลักษณะหัวพยัญชนะนี้ทำให้ผู้เรียนอ่านและเขียน สับสน โดยเฉพาะการเขียนหัวเข้าหัวออก เช่น เด็กจำผิดระหว่าง ค กับ ด เป็นต้น กลุ่มที่สองเป็นพยัญชนะ ที่มีหลังคา คือส่วนโค้งข้างบนตัวอักษร ประกอบด้วยตัว ก ค ค จ ฉ ฒ ฎ ฏ ฐ ฒ ฒ ฒ ฒ ฒ ฒ ฒ ฒ ส อ ฮ ลักษณะหลังคาพยัญชนะนี้ทำให้ผู้เรียนสับสน โดยเฉพาะการเขียนเส้นหยัก เช่น เด็กจำผิดระหว่าง ด กับ ต เป็นต้น อีกทั้งการเขียนพยัญชนะไทยยังเกี่ยวข้องกับเส้นตั้ง เส้นนอนและเส้นทแยง โดยเฉพาะความยาก ในการเขียนเส้นทแยง ซึ่งจะมีทั้งเส้นทแยงซ้าย เส้นทแยงขวา หรือทแยงทั้งซ้ายและขวา เช่น ง ฉ ท พ พ ค ต ฒ พ ลักษณะเช่นนี้ส่งผลให้ผู้เรียนเขียนตัวพยัญชนะกลับด้าน นอกจากนี้ขนาดความสูงของพยัญชนะ ยังส่งผลให้ผู้เรียนอ่านและเขียนสับสน เนื่องจากพยัญชนะบางตัวมีขนาดความสูงเกินระดับเส้นบรรทัดอักษร ได้แก่ ช ซ ป ฝ พ ศ ส และบางตัวมีขนาดห้อยต่ำกว่าระดับเส้นบรรทัดอักษร ได้แก่ ฐ ฎ ฏ ฎ ฎ ฎ ซึ่งเด็กเล็ก ที่เริ่มหัดเขียนตัวอักษรยากเหล่านี้ก็มีความยากลำบากในการกำหนดสัดส่วนและการบังคับกล้ามเนื้อให้เขียน ตัวอักษรพิเศษเหล่านี้ได้

ในส่วนของชุดสระนั้น จากเดิมที่ พระยาอุปกิตศิลปสาร แบ่งสระออกเป็น 21 รูป 32 เสียง เพื่อให้เอื้อต่อการอ่านเขียนแบบแจกลูกสะกดคำ แต่ปัจจุบันกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำหนังสือบรรทัดฐานภาษาไทย ซึ่งได้เปลี่ยนมาเป็น 36 รูป 21 เสียง ด้วยหวังให้ผู้เรียนจดจำรูปสระที่ประสมกันมาเรียบร้อยแล้ว แต่กลับยิ่งทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการอ่านเขียนแบบแจกลูกสะกดคำ ผู้เรียนในปัจจุบันจึงอ่านและเขียนได้ไม่คล่องแคล่วกว่าที่ควรจะเป็น โดยกลุ่มสระที่ออกเสียงและเขียนได้ยาก ได้แก่ สระประสม เอียะ (อี+อะ) เอีย (อี+อา) เอือะ (อี+อะ) เอือ (อี+อา) อัวะ (อุ+อะ) และ อัว (อุ+อา) เนื่องจากมีการประสมของสระหลายรูปและการออกเสียงก็ค่อนข้างยากเพราะประสมมาจากเสียงสองเสียงนั่นเอง นอกจากนี้ยังมีความยากในลักษณะของสระลดรูป และสระเปลี่ยนรูป เช่น คำว่า คน เมื่อมีตัวสะกด สระโอะจะลดรูปหายไป หรือ คำว่า รัก เมื่อมีตัวสะกด สระ อะ จะเปลี่ยนเป็นไม้หันอากาศ เป็นต้น

ด้านวรรณยุกต์นั้นความยากจะมีทั้งการอ่านออกเสียงและการเขียน เนื่องจากคำศัพท์ที่ประสมด้วยวรรณยุกต์นั้นจะมีรูปและเสียงที่ไม่ตรงกัน เช่น คำว่า พี่ มีรูปวรรณยุกต์เอก แต่ออกเสียงวรรณยุกต์โท หรือ คำว่า ท้อง ที่มีรูปวรรณยุกต์โท แต่ต้องออกเสียงวรรณยุกต์ตรี ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ของอักษรสามหมู่ หรือระบบไตรยางศ์ในภาษาไทยนั่นเอง

จากลักษณะพิเศษและกฎเกณฑ์ในการอ่านและเขียนตัวอักษรไทยทั้งพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ดังกล่าวนี้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสับสนในการจดจำและออกเสียง ซึ่งครูผู้สอนจะต้องหมั่นฝึกฝนให้ผู้เรียนได้อ่านและเขียนตัวอักษรและคำศัพท์ภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านและเขียนสะกดคำภาษาไทยได้ถูกต้องและคล่องแคล่ว อันจะเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาสื่อสาร การศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการใช้ภาษาในเชิงวรรณศิลป์ **เพื่อฉายความงดงามของภาษาไทยให้เยาวชนไทยรับรู้ถึงความยิ่งใหญ่ของมรดกวัฒนธรรมแห่งบรรพบุรุษไทยสืบไป**

กวางานผ่านภาษา : สุนทรพจนา เสริมคำครูภาษาไทย

ในบรรดาความงดงามของภาษาไทยเรานั้น นอกจากภาษาฉันทลักษณ์หรือที่เราคุ้นกันในเรื่องภาษา กาพย์กลอนไทยแล้วนั้น ภาษาสุนทรพจนาก็นับเป็นยอดแห่งภาษาความเรียงร้อยแก้วที่มีขนบการแต่งและ การใช้ภาษาอย่างแบบฉบับ กล่าวคือเป็นต้นแบบของการใช้ภาษาสละสลวย ไพเราะรื่นหูด้วยสำนวนโวหาร และแฝงไปด้วยแง่คิดและสารัตถประโยชน์ต่อผู้ฟัง ถ้อยภาษาและความคิดในฉบับนี้ ผู้เขียนจะฉายให้เห็น ถึง ความงดงามของภาษาผ่านงานเขียนชั้นสูงที่เรียกว่า **สุนทรพจน์**

หนังสือต้นเรื่อง ซึ่งอันที่จริงคงต้องเรียกว่าคัมภีร์สุนทรพจน์ เล่มที่อยากแนะนำเล่มนี้ ชื่อว่า **“กวางานผ่านภาษา”** ของสมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้จัดสุนทรพจน์เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาตั้งแต่ปี 2545 และจัดต่อเนื่องมาจวบจนปัจจุบัน คัมภีร์ฉบับนี้ได้บรรจุ เนื้อหาหลักการและความรู้เกี่ยวกับสุนทรพจน์ อีกทั้งตัวอย่างของบทสุนทรพจน์ที่ชนะเลิศและได้รับรางวัล การประกวดในแต่ละปี แต่ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างสำนวนเขียนสุนทรพจน์ เรื่อง **“โลกร้อนจะผ่อนคลาย ด้วยน้ำใจที่แบ่งปัน”** ของนายวรชัย แซ่เล่า นักศึกษามหาวิทยาลัยพาร์อีสเทอร์น จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2552 ซึ่งถึงแม้จะไม่ได้บรรจุอยู่ในคัมภีร์เล่มนี้ แต่ทว่ากรรมการตัดสินการประกวดก็กล่าวชมว่าเป็นตัวอย่าง บทสุนทรพจน์ที่ดี เนื้อหาตรงประเด็น สำนวนโวหารเด่น หากแต่ต้องพัฒนาทักษะการนำเสนอในการกล่าว สุนทรพจน์ให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่ง ๆ ขึ้นไป โดยเนื้อความของบทสุนทรพจน์มีดังนี้

สสารทางวิทยาศาสตร์ที่เรียกว่า น้ำ สามารถดับไฟได้ฉับไฉ

คุณธรรมทางจิตใจของมนุษย์ที่เรียกว่า น้ำใจ ก็สามารดับภัยร้อนได้ฉับนั้น

น้ำใจสามารถดับภัยร้อนได้ หากคนทั่วโลกมีน้ำใจที่คิดจะช่วยกันแก้ไขปัญหาละวาทะโลกร้อน ฉกเช่น น้ำพระราชหฤทัยแห่งองค์พระภัทรมหาราช ล้นเกล้ารัชกาลที่ 9 พระองค์ทรงเป็นมหาราชผู้ทรงใช้น้ำพระราชหฤทัยดับทุกข์เชื้อให้สยามประเทศและโลกอันไพศาล ยากยิ่งจะหาผู้ใดเสมอเหมือน น้ำพระราชหฤทัยของพระองค์ดั่งน้ำทิพย์อันบริสุทธิ์ ปกเกล้าคุ้มเกล้า จากผืนดินที่แตกกระแหง กลายกลับมาเป็นความชุ่มชื้นฉ่ำเย็น จากในน้ำที่ไม่มีปลา บนท้องนภาที่ไม่มีนก กลายกลับมาเป็นความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ ยังผลให้พสกนิกรแห่งสยามประเทศมีความวัฒนาผาสุกถ้วนทั่ว

“...สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง โลกนี้จะร้อนขึ้น... เราจึงต้องมีความรับผิดชอบต่อโลกมากขึ้น”

จากพระราชดำรัสดังกล่าว ฉายให้เห็นถึงน้ำพระราชหฤทัยที่มีใช้แค่การแบ่งปัน หากแต่เป็นน้ำพระราชหฤทัยแห่งความตระหนักรู้และความรับผิดชอบต่อพระองค์พระราชทานให้ทุกหยาดหยด เพื่อทรงต้องการเห็นพสกนิกรและผืนแผ่นดินมีความฉ่ำชื่น ร่มเย็น คลายปัญหาจากภาวะโลกร้อน อันเป็นผลมาจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่รวมตัวกันเป็นผ้าห่มผืนหนาดักจับความร้อนของดวงอาทิตย์ หากแต่ในสยามประเทศแล้ว จากผ้าห่มผืนหนาดักจับความร้อนอันเกิดจากความมั่งงาย ไม่ใส่ใจ กลายกลับมาเป็นผ้าห่มผืนหนาที่สะท้อนกลับความร้อน อันเกิดจากความรักความปรารถนาดีแห่งน้ำพระราชหฤทัยขององค์พ่อหลวง ที่ได้ถักทอเป็นผืนผ้าประดุจฉนวนกันความร้อน เปรียบเป็นพระเศวตฉัตรปกเกล้าเหล่าไทยให้คลายร้อน ร่มเย็น มีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาโลกร้อนด้วยปรัชญาการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง เป็นเหตุแท้เพียงให้คนไทยรักและเทิดทูนพระองค์อย่างสิ้นใจ

ไฟร้อนภายในจะผ่อนคลาย ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่แบ่งปัน ไม่เพียงแต่ภาวะโลกร้อนเท่านั้น ที่องค์พ่ออยู่หัวของคนไทยทรงมีน้ำพระราชหฤทัยดับทุกข์เชื้อ หากแต่ไฟร้อนภายในประเทศที่พร้อมจะประทุ ลูกไหม้ได้ตลอดเวลา พระองค์ก็ทรงทำหน้าที่เป็นผู้ดับน้ำดับไฟ หากแต่เป็นน้ำพระราชหฤทัยอันซาบซ่านเย็นทรวง ผู้ได้รับจะคลายร้อน คือคลายอารมณ์มุทะลุเดือดดาล หันกลับมาสู่ความสมัคสมานสามัคคี ยังความอิมเอมเปรมปรดีให้กับประเทศชาติ

โลกร้อนจะผ่อนคลาย เมื่อน้ำใจ 60 ล้านหยด เจริญรอยตามพระยุคลบาท เมื่อไทยเรามีพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีน้ำพระราชหฤทัยอันสูงส่งในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขอาณาประชาราษฎร์ เฉกเช่นพ่อผู้รักและปรารถนาดีต่อลูกเช่นนี้แล้ว เราคนไทยจึงควรเจริญรอยตามพระยุคลบาท ด้วยการแบ่งปันน้ำใจ 3 ประการ เพื่อช่วยกันลดปัญหาโลกร้อนและภาวะร้อนแรงภายในประเทศ ดังนี้

น้ำใจแรกคือ น้ำใจตระหนักรู้ กล่าวคือ คนไทยทุกคนจะต้องแบ่งปันน้ำใจตระหนักรู้ว่าปัญหาภาวะโลกร้อนเป็นเรื่องใหญ่ใกล้ตัว มิใช่เรื่องของใครคนใดคนหนึ่ง เฉกเช่นพ่อหลวงของคนไทยที่ทรงมีน้ำพระราชหฤทัยตระหนักรู้ปัญหาของประเทศแล้วทรงแก้ไขปัญหาล่านั้น

น้ำใจที่สองคือ น้ำใจแห่งความรัก เมื่อเรามีน้ำใจแห่งความรัก เราจะมองโลกด้วยแง่มุมดี ๆ ปัญหาโลกร้อนและปัญหาอื่น ๆ จะถูกแก้ไขด้วยความรัก ความรักจะก่อให้เกิดความสามัคคีปรองดองและความสำเร็จลุล่วง ดังความหนึ่งในพระราชดำรัสที่ว่า “ความจริง งานทุกอย่าง ถ้าทำด้วยน้ำใจรัก ย่อมมีทางสำเร็จ และได้ผลดี”

น้ำใจที่สามคือ น้ำใจแห่งการริเริ่ม การแบ่งปันน้ำใจในขั้นนี้เป็นไปเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาให้สำเร็จ ลุล่วง เพียงแต่แต่ละคนริเริ่มยื่นมือประสานสามัคคี ปัญหาต่าง ๆ ก็มลายสิ้น เฉกเช่นองค์อัครมหาเสนาบดีสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ที่พระองค์ทรงมีน้ำพระราชหฤทัยแห่งการริเริ่มทรงงานแก้ปัญหาลอกร้อน คนร้อน ควรที่คนไทยจะร่วมใจสานต่อทอถักสายใยแห่งน้ำพระราชหฤทัยนี้ให้แผ่ไพศาล ถาวรทนทานนานนับเนื่องสืบไป

เพียงแต่คนไทยแบ่งปันน้ำใจแห่งการตระหนักรู้ แบ่งปันน้ำใจแห่งความรัก และแบ่งปันน้ำใจแห่งการริเริ่มเฉกเช่นองค์พ่อหลวงของไทยแล้ว ทั้งปัญหาภาวะโลกร้อนและปัญหาไฟร้อนภายในประเทศคงจะทุเลาเบาบาง สร้างเสริมให้โลกใบนี้สุนทรีย์น่าอยู่นิรันดร์

จากตัวอย่างบทสุนทรพจน์ข้างต้น ผู้เขียนอยากชี้ให้เห็นว่าบทสุนทรพจน์ที่น่าฟังนั้นจะต้องมี **เนื้อความดี เนื้อคำเด่น** เนื้อความดีต้องพิจารณา 4 องค์ประกอบ คือ ตรงประเด็น ปฏิบัติได้จริง เป็นประโยชน์และฟังง่าย เนื้อความดีของสุนทรพจน์ข้างต้นอยู่ที่สามารถตีประเด็นการทรงงานของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เพื่อดื่บร้อนให้พสกนิกร ซึ่งมีทั้งร้อนจากสภาพสิ่งแวดล้อมและร้อนจากความทุกข์ยากและความแตกแยก ซึ่งถือว่าเป็นน้ำพระราชหฤทัยที่ทรงแบ่งปันให้พสกนิกรชาวไทย ตรงประเด็นหัวข้อ “โลกร้อนจะผ่นคลาย ด้วยน้ำใจที่แบ่งปัน” โดยวิธีการดื่บร้อนที่นำเสนอในตอนท้ายสามารถปฏิบัติได้จริง เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง และเข้าหลักการของการฟังง่าย เพราะได้เสนอวิธีการแบ่งปันน้ำใจ 3 ประการ คือ การแบ่งปันน้ำใจตระหนักรู้ น้ำใจแห่งความรัก และน้ำใจแห่งการริเริ่ม ซึ่งช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจจับประเด็นได้ง่ายและชัดเจน

ในส่วนของเนื้อคำเด่น ผู้อ่านคงเห็นถึงความงดงามของการใช้ภาษา โดยเฉพาะการใช้โวหารภาพพจน์ช่วยในการฉายให้เห็นภาพการทรงงานและน้ำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในการดื่บร้อนให้กลายเป็นความชื่นเย็น อาทิ

...อันเป็นผลมาจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่รวมตัวกันเป็นผ้าห่มผืนหนาดักจับความร้อนของดวงอาทิตย์ หากแต่ในสยามประเทศแล้ว จากผ้าห่มผืนหนานี้ที่ดักจับความร้อนอันเกิดจากความมกง่ายไม่ใส่ใจ กลายกลับมาเป็นผ้าห่มผืนหนาที่สะท้อนกลับความร้อน อันเกิดจากความรักความปรารถนาดีแห่งน้ำพระราชหฤทัยขององค์พ่อหลวง ที่ได้ถักทอเป็นผืนผ้าประดุจฉนวนกันความร้อน เปรียบเป็นพระเศวตฉัตร ปกเกล้าเหล่าไทยให้คลายร้อน ร่มเย็น...

โวหารภาพพจน์ที่ใช้ได้แก่ อุปลักษณะ คือการเปรียบเทียบตัวของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ให้เป็นผ้าห่มผืนหนาที่คอยดักจับความร้อนของพระอาทิตย์ และในเชิงกลับกันก็เปรียบผ้าห่มผืนหนาให้เป็นพระเศวตฉัตรที่คอยปกป้องความร้อนอันเกิดจากความทุกข์ยากของพสกนิกร และในเนื้อความเดียวกันนี้ยังพบโวหารอุปมา คือการเปรียบผืนผ้าที่ถักทอมาจากความรักและความปรารถนาดีแห่งน้ำพระราชหฤทัยของพ่ออยู่หัวรัชกาลที่ 9 ประดุจเป็นฉนวนกันความร้อน โวหารข้างต้นนี้ ช่วยให้ผู้ฟังสุนทรพจน์เห็นภาพเนื้อความได้แจ่มชัดยิ่งขึ้น

อีกทั้งความงามอันเกิดจากการใช้ภาษาเชิงคำคู่สัมผัส อาทิ

...จากในน้ำที่ไม่มีปลา บนท้องนภาที่ไม่มีนก กลายกลับมาเป็นความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ ยังผลให้พสกนิกรแห่งสยามประเทศมีความวัฒนาผาสูกถ้วนทั่ว...

คำคู่สัมผัสได้แก่ ปลา-นภา / นิเวศน์-ประเทศ / วัฒนา-ผาสูก

และเนื้อความ

...หากแต่ไฟร้อนภายในประเทศที่พร้อมจะประทุทุกใหม่ได้ตลอดเวลา พระองค์ก็ทรงทำหน้าที่เป็นผู้ดับน้ำดับไฟ หากแต่เป็นน้ำพระราชหฤทัยอันซาบซ่านเย็นทรวง ผู้ได้รับจะคลายร้อน คือคลายอารมณ์มูทะลุเดือดดาล หันกลับมาสู่ความสมครสมานสามัคคี ยังความอิมเอมเปรมปรีดีให้กับประเทศชาติ...

คำคู่สัมผัสได้แก่ ไฟ-พระราชหฤทัย / เดือดดาล-สมาน / สามัคคี-เปรมปรีดี / อิมเอม-เปรมปรีดี

เนื้อคำดี อันเกิดจากการใช้โวหารภาพพจน์และคำคู่สัมผัสข้างต้นช่วยให้เนื้อความมีความไพเราะโดดเด่น สมพระอิสริยยศแห่งองค์พ่ออยู่หัวรัชกาลที่ 9 ของพสกนิกรไทย

